

Лекція на тему:
**Формування іншомовної
фонетичної компетентності**
План

- 1) Загальна характеристика ІФК.
- 2) Труднощі формування ІФК.
- 3) Зміст навчання фонетики: фонетичний матеріал та фонетичні навички.
- 4) Принцип апроксимації. Аналітико-імітативний підхід.
- 5) Етапи формування навичок володіння фонетичним матеріалом.
- 6) Вправи для розвитку фонетичного й інтонаційного слуху.

Глосарій професійної термінології

артикуляційна навичка	pronunciation skill
інтонаційна навичка	intonation skill
інтонаційна модель	intonation pattern
фонема	phoneme
фонематичний слух	phoneme hearing
фонетика	phonology

Види фонетичних навичок

Види мовленнєвої діяльності	Сегментний рівень (звуковий)	Супра-сегментний рівень (інтонаційний)
Рецепція: слухання (і частково читання)	Рецептивні слухо-вимовні (або слухові) навички	Рецептивні інтонаційні навички
Продукція: говоріння, читання вголос (і частково письмо)	Репродуктивні слухо-вимовні (або вимовні) навички	Репродуктивні інтонаційні навички

Порівняльна характеристика фонетичних підсистем різних мов

Характеристика	Англ.	Нім.	Укр.	Рос.
Кількість фонем	44	39	38	42-43
Кількість голосних	20	18	6	6
Кількість приголосних	24	21	32	36-37
Акцентний ритм	+	+	+	+
Тип словесного наголосу: силовий (С), мелодійний (М), вільний (В), зв'язний (З)	С В	С (М) В (З)	С В	С В
Дистинктивна функція СН	+	+	+	+
Структура складу складна	-	+	+	+
Дистинктивна функція довгих голосних	+	+	-	-
Огублені голосні переднього ряду	-	-	-	-
Твердий приступ	-	+	-	-
Дифтонги	+	+	-	-
Прогресивна асиміляція	+	+	-	-

Англійська мова

Перша група: звуки максимально наближені до звуків української мови за акустичними особливостями та артикуляцією

[b, m, s, z]

Друга група: звуки, на перший погляд, дуже схожі зі звуками української мови, але відрізняються від них суттєвими ознаками

[e, i:, i]

Третя група: звуки не мають артикуляційних або акустичних аналогів в українській мові

[w, r, h]

Зміст навчання фонетики

Фонетичний матеріал	Фонетичні навички
<ul style="list-style-type: none">- звуки;- звукосполучення;- наголос;- інтонаційні моделі	<ul style="list-style-type: none">- рецептивні (слухові): фонематичний слух та інтонаційний слух;- репродуктивні (вимовні): артикуляція та інтонація

Етапи формування артикуляційної навички

1. Ознайомлення з новим звуком

Демонстрація звуку

Пояснення його артикуляції

Порівняння зі звуками рідної мови

Артикуляційна гімнастика

2. Автоматизація дій з новим звуком

Рецепція (вправи на розвиток фонематичного слуху):

- упізнавання
- диференціація / ідентифікація

Репродукція (вправи для навчання артикуляції):

- імітація
- підстановка
- відповіді на запитання
- заучування напам'ять

Етапи формування інтонаційної навички

1. Ознайомлення з новою інтонаційною моделлю (ІнМ)

Демонстрація ІнМ

Пояснення її комунікативного значення

Прослуховування діалогів з новою ІнМ

2. Автоматизація дій з новою ІнМ

Рецепція ІнМ (вправи на розвиток інтонаційного слуху):

- упізнавання
- диференціація
- ідентифікація

Репродукція ІнМ (вправи для навчання інтонування):

- імітація
- підстановка
- трансформація
- самостійне вживання

Вправи на впізнавання

- Підніміть руку/плесніть у долоні або встаньте, коли почуєте звук []; довгий або короткий голосний; слово, на яке падає наголос.
- Порахуйте, скільки разів у реченні/вірші трапиться звук [], довгий або короткий голосний; слово під наголосом.
- Послухайте низку англійський /німецьких та українських звуків. Підніміть руку, коли почуєте англійський звук.

Вправи з друкованою опорою:

- Послухайте слова і підкресліть склади, на які падає наголос

Вправи на диференціацію звуків

- Послухайте пари слів і визначте, чи однакові в них звуки. Поставте знак +, якщо вони однакові, знак -, якщо – різні.
- Прослухайте групи із трьох слів і визначте, які з них однакові.

	1	2	3
Англ.	bird thin	bed thing	bird thing
Нім.	Ähre Berg	Ehre Berg	Ähre Bär

Рецептивно-репродуктивна вправа

- Послухайте слова (словосполучення, фрази) із звуком []. Повторіть їх, звертаючи увагу на ... (некомунікативна вправа на свідому імітацію нового звука, якій передуює слухання).
- Послухайте мої твердження. Якщо вони правильні, підтвердіть їх (некомунікативна вправа у слуханні та імітації).
- Дайте лаконічні відповіді на мої запитання (до малюнка, предметів, погоди тощо) / умовно-комунікативна вправа – відповіді на запитання

1. Ви почуєте лише одне слово. Підкресліть, яке:
in – ihn, Miete – Mitte, Stil – still, bitten – bieten .
1. Порівняйте результати, прочитайте почуті слова.
2. Прослухайте і повторіть пари слів із вправи 1 за диктором так, щоб відчувалася помітна різниця; кількісна (звук довгий і короткий) і якісна (звук закритий або відкритий).
3. Прослухайте і повторіть слова із вправи 1 за диктором у парах.
4. Прочитайте слова із вправи 1.
5. Подумайте і дайте відповідь: Які помилки були найтипівішими? Як їх виправляти? Etc.